

รายงานที่ ๑๐๑๘ - ๑๐๒๐/๒๕๕๘ เรื่อง สิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ประเด็นคำร้อง

จากเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ ส่งผลให้หน่วยงานความมั่นคงได้ประกาศเขตพื้นที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อเป็นกลไกในการป้องกันหรือระงับเหตุการณ์ความรุนแรงและรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจากการใช้บังคับกฎหมายพิเศษทั้งสามฉบับเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจากการใช้บังคับกฎหมายพิเศษทั้งสามฉบับ เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น ได้ปรากฏกรณีร้องเรียนต่อ กสม. ในประเด็นการเข้าทำการตรวจค้นเคหสถาน การตรวจค้นตัวบุคคลของเจ้าหน้าที่หน่วยความมั่นคง ซึ่งอาจกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลอันเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ รวมทั้ง ๓ กรณี ผู้ร้องจึงได้ร้องเรียนมาเพื่อขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีการดำเนินของเจ้าหน้าที่หน่วยความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาคำร้องและความเห็นของคณะกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้แล้วเห็นชอบกับความเห็นของอนุกรรมการฯ เห็นควรมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) คณะรัฐมนตรี ควรพิจารณาประกาศยกเลิกการใช้บังคับพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ ในทุกพื้นที่และพิจารณาประกาศใช้พระราชบัญญัติกฎอัยการศึกฯ ใหม่เฉพาะในบางพื้นที่ที่มีความจำเป็นเท่านั้น เพื่อประโยชน์ด้านความมั่นคงและประกาศยกเลิกพื้นที่ที่สิ้นสุดความจำเป็น ซึ่งการประกาศกฎอัยการศึกฯ ในพื้นที่ใดควรพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายโดยเฉพาะต้องอยู่ในสถานการณ์สงครามหรือจลาจลเท่านั้น รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนยังคงมีอยู่

๒) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงกลาโหม ควรกำหนดหลักเกณฑ์การใช้บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึกฯ เนื่องจากมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติกฎอัยการศึกฯ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจในการประกาศกฎอัยการศึกไว้ที่กว้างขวางมาก ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวไม่มีเงื่อนไขกำหนดแน่นอนว่าจะประกาศกฎอัยการศึกฯ เมื่อใด และตอนท้ายมาตรา ๒ ยังกำหนดด้วยว่า "บรรดาข้อความในพระราชบัญญัติหรือบทกฎหมายใดๆ ซึ่งขัดกับความของกฎอัยการศึกฯ ที่ให้ใช้บังคับต้องระงับและใช้บทบัญญัติของกฎอัยการศึกฯ นี้ใช้บังคับแทน" มีผลทำให้กฎหมายอื่นหมดสภาพการบังคับใช้ซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักนิติรัฐและนิติธรรม สมควรกำหนดเงื่อนไขให้มีความชัดเจนโดยเงื่อนไขในการใช้บทบัญญัติฯ นั้น ต้องเป็นกรณีที่เกิดสงครามหรือจลาจลเท่านั้น รวมทั้งกำหนดระยะเวลาในการประกาศใช้เท่าที่จำเป็นให้ชัดเจน

มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๓๔/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ จึงมีมติให้ยุติเรื่อง และมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมอบหมายให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติติดตามผลการดำเนินงานต่อไป